

Nora van Oostrom-Streep

En? Wat hebben we hiervan geleerd?

Mijn leeftijdgenoten krijgen hierbij wellicht een flashback naar De Grote Meneer Kaktus-show, waarin de illustere Mevrouw Stemband (alias: 'Spelende Vrouw') na het maken van een domme fout, haarfijn wist te vertellen wat er fout was gegaan en – belangrijker nog – wat ze ervan had geleerd. Voor onszelf ligt dit wat lastiger. Reflecteren op ons handelen gebeurt in de 'whirlwind of activities' lang niet altijd (een eufemisme) en het erkennen van fouten en het aanpassen van ons gedrag evenmin. Dat dit wel zou moeten, weten we best, maar zoals altijd is de weg naar de hel geplaveid met goede voornemens. Toch is het geen overbodige luxe te breken met deze ietwat gemakzuchtige gewoonte en het leren van onze fouten nadrukkelijk op de agenda te plaatsen. Om meerdere redenen overigens.

ABSTRACTIEVERMOGEN

Op 28 november promoveert in Amsterdam Raymund Schütz op de rol van het notariaat in de Tweede Wereldoorlog (lees hierover meer in het volgende nummer van *Notariaat Magazine*). Uit een eerdere publicatie van Schütz hierover blijkt al dat deze rol weinig verheffend is. Het notariaat bleek uit te blinken in ijver om het gezag ter wille te zijn en werkte duidelijk en systematisch mee aan de ontneming van Joods onroerend goed en andere tegoeden. Vraagtekens over de transacties werden vrijwel niet gezet en naar de gevolgen ervan voor de betrokken Joodse burgers werd niet gekeken. Nu kunt u hier inderdaad van alles tegen aanvoeren (Natuurlijk kon je niet weigeren, je zou

Kunnen we volstaan met de mededeling dat wat niet verboden is, ook is toegestaan?

worden gefusilleerd/Er waren ook goede notarissen/Buiten oorlogstijd kun je geen redelijk oordeel vellen over de situatie toen), maar de vraag die buiten oorlogstijd opkomt, moet wel worden gesteld. Wat hebben we hiervan geleerd? Los van de situatie dat we nu Godzijdank niet bezet zijn, blijft de vraag in hoeverre we überhaupt het abstractievermogen hebben om ons eigen handelen te beoordelen. Wat brengen onze acties en transacties teweeg? Kunnen we volstaan met de mededeling dat wat niet verboden is, ook is toegestaan? Wat zijn onze kaders als het gaat om het nemen van beslissingen over al dan niet meewerken aan transacties? Wel of niet meewerken aan AB/BA-transacties? Wel of niet meewerken aan schenkingen op papier ter verlaging van de AWBZ-grondslag? Wel of niet meewerken aan het oprichten van brievenbusfirma's als sluitstuk van een Kanaal- of Panamaroute?

ZOEKTOCHT

Alweer een zoektocht naar morele en ethische grenzen. Ik hoor u zuchten en dat snap ik maar al te goed. Het zou niet slechts de notaris moeten zijn die deze zoektocht onderneemt; ook de wetgever moet nodig hom en kuit geven en zou niet moeten volstaan met het

uitspreken van dampende verontwaardiging via losse Kamerquotes en het aankondigen van parlementaire enquêtes. Dit neemt echter geenszins weg dat ook wijzelf niet bang moeten zijn onszelf een spiegel voor te houden, zeker als het termen als 'integriteit' en 'ethiek' zijn die wij gebruiken om onze maatschappelijk meerwaarde te benadrukken. De Dilemmapp is in dit kader een aardige opstap, maar naar mijn mening kan en moet het uitgebreider. Waarom een quorum voor de te behalen managementpunten en niet voor ethiek? Waarom geen verplichte intervisie op dit terrein en waarom zo weinig aandacht in de opleidingen?

MEERWAARDE

Iedereen weet dat er niet zoiets bestaat als dé waarheid en dat er slechts visies op de waarheid bestaan. Het onderzoeken van je eigen visie en het afzetten van deze tegen die van anderen is dan zeer de moeite waard, al was het maar om ons bewust te maken van onze eigen (voor)oordelen en dogma's. Ik besef terdege dat ik dit al eerder heb gezegd, zij het in andere bewoordingen, maar de boodschap kan, denk ik, niet vaak genoeg worden herhaald. Als onze meerwaarde erin bestaat dat wij hoeder van de rechtsstaat zijn, moeten wij deze stelling ook kunnen laden en ons realiseren dat de begrippen 'recht' en 'wet' twee verschillende grootheden vertegenwoordigen. Dat we de wet kennen en toepassen, is duidelijk. Of we daarmee ook altijd recht doen, moeten we ons blijven afvragen. ■